„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 109. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 23. ЈУЛА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: МИТА ТЕОДОРОВИЋ.

ПЕТИЦА И ПАПРИКАШ.

Будим-Пешта јула 1891.

Познати кемичар Јустус Либиг говори у једној својој књизи о чистоти, па тврди, да се величина културе код једног народа, може измерити по множини сапуна који тај народ потроши. У овоме је без сумње много истине, и са истим се правом може тврдити, да се опадање политичког поштења може измерити по множини паприкаша, који се потроши за време избора на нашим биралиштима. За цело нико не може порицати ону велику улогу, коју имају на биралиштима угарске петице и паприкаш. Но мора се признати и то, да се до сад паприкаш јео онако с ногу, убрзо, у каквом буџаку, а петице су се делиле између четир ока под каквом мрачном капијом. То је било познато зло, коме се гледало кроз прсте, то је била срамота, која се некако трпила. Од сад треба да постане друкчије. Оно зло, које се само трпило, и она срамота којој се гледало тек кроз прсте — сад ће да се постави у прочеље. Паприкаш и петица хоће да се узаконе. У очи мало па ће бити слободно пред изборе побости заставу и написати на њој: „Овде се деле бирачима форинте“ а на крчмама ће се исписати: „Овде добијају бирачи бесплатно пиво и паприкаш“. И то ће све бити као што рекосмо на основу закона. Ово је нечувено, невероватно, непојатно, жалосно, срамно, али — истина.

Наш министар правде, поднео је ово дана сабору законски предлог, по коме ће од сад највиши суд, курија да решава: је ли избор код посланика текао законито или не.

До сад је тај посао радио сабор сам, управо саборске секције. У томе законском предлогу долази до свог права петица и паприкаш.

По себи се разуме, да закон почиње с тим, како је забрањено како ће се строго казнити и како ће се уништити избор, на коме се дели бирачима новац или каква било вредност. Но слободно је наранити и напојити бирача а и дати му неку форинту. Па како је сад то?

Ово изгледа нелогично, недосљедно и непојмљиво, али — чим ствар добије згодно име, мења се све. Сваки сеоски Чивутин зна, да може продати и најгору крпу, само ако јој даде звучно име . . .

Г. министар је и образложио горња наређења. Он рече, како не познаје ни једну државу у Европи, где се избор врши као код нас. Код нас има великих срезова, а избор се не врши у сваком селу, или у више места, него цео срез гласа на једном месту. Бирачи ту дангубе, требају кола, а на биралишту су далеко од куће, па није право да многи гладују. Ако се дакле код нас не рачуна у подмићивање, подвоз и чашћење, то лежи у нашим ванредним околностима. „Ванредне околности, каквих нема нигде у Европи!“ Истина! Наши су срезови не само велики, но и дугачки, јер су удешени не да буде бирачу лакше доћи на избор, него су удешени, како ће народности остати у мањини. Тако је да богме могуће, да бирач треба да путује по 6 сати колима док дође до биралишта. И кад нема нигде да цео срез бира на једном месту — зашто се и код нас у том не промене? Зашто оставити и на даље те ванредне околности, какве нема нигди у Европи, па онда морати узаконити паприкаш и петицу — што такође нема нигде у Европи?!

Наше је мишлење, да је подмићивање подмићивање, па ма га како крстио. Код нас нема сваки право гласања. То право везано је за иметак па онда и за то: јел ко на време платио порезу. И сад питамо ово: Како то може бити, да четири бирача који имају иметка, платили на време порезу: па немају кола да дођу до биралишта? Јел збиља наш народ тако осиромашио, да најимућнији ратари, ти су само данас бирачи у срезовима — немају шта да једу на биралишту, но да их кортеши морају хранити? Ово би било заиста грозно признање . . .

Па поред свег тог — ми се сећамо доба кад бирачко право није било везано за тачно плаћање порезе, те су и сиромашнији били бирачи, сећамо се тога доба и долази нам у памет: како су многи бирачи пешице ишли на врло удаљена биралишта, а јели из торбе лука и леба и ником и не паде на ум, да се тужи. Ако се на несрећу одиста узакони што министар правде хоће, онда би то значило узаконити деморализацију. Но узмимо ствар с друге стране. Ако су многи наши бирачи сироти, те не могу да дођу до биралишта, нит имају тамо шта јести, онда излази, да само богат човек може бити изабран за посланика. Богат да богме, јер тај ће довести бираче до биралишта и нахранити их, а сиромах неће моћи и — пропашће.

Неће ли дакле новац играти главну улогу и није ли то опет — подмићивање?!

Нек нико не мисли да кола и паприкаш — не обвезују ни на шта. Ми ћемо навести за то само један пример, који се десио у Н. Саду за време избора 1887. године. Један професор на жалост наше српске гимназије, био ваздан у бирту где је владина странка забадава хранила и појила бираче, но заборавио је гласати. Па шта се десило? Паприкаш му је толико притискао душу, да је сматрао за своју дужност, да као поштен човек изјави преко новина: „Ја сам био спречен гласати, ал да сам гласао, гласао бих био за посланика владине странке“.

Овај је случај претресан био у своје време у нашем новинарству и он показује јасно како је истинито оно правило: „Кад те појим и храним хоћу да и гласаш за мене“. У осталом да код нас нешто постоји тајно гласање, мисли ли ико да би се нашло и онда људи, који би плаћали на подвоз и делили паприкаш? За цело тога онда не би било и то је јасан доказ, да подвоз и чашћење спада у просто грубо подмићивање! . . Узмимо само изборе за наш народно-црквени.

Кад се у Н. Саду још частило? Частио је др. Вучетић у позоришној кафани бираче приликом последњих избора, кад се осећао слаб, остављен . . . па хтео тиме да се помогне, а дотле тога није било.

И опет изричемо: ми најжешће осуђујемо да се узаконе петице и паприкаши, јер би то било време деморализације.

О горњем законском предлогу уопште рећи ћемо само две-три речи. Тај законски предлог изриче већ у §-у 1. над собом смртну пресуду. § 1. вели, да ће тај закон важити за 8 година. И ово је нешто што нема нигди у Европи. Трговачки, ђумручки међународни закони и уговори се везују за опредељен рок а политични зацело не. Ако је добро и нужно да курија решава о ваљаности избора 8 година, зашто да није добро и даље? А ако то није добро ни нужно, зашто јој давати то право и на 8 година?

Горњи зак. предлог је врло строг према чиновницима. Тешко томе који прети, наговара, застрашава приликом избора. И не само тешко томе, него ће се избор уништити. Није ли то дивно, праведно, шта? — Није! И до сад је закон то забрањивао, па знамо шта је било. Било је свачега, а чиновницима који се огрешише о закон — ништа. Тако ће бити и од сад, јер нико не прети, не застрашава, не врши пресију — пред два сведока. Цео свет се тужи, сви ми знамо како је, ал се није никад могло ништа доказати и неће се моћи ништа доказати.

Па шта можемо, кад је тако? Можемо, или би бар могли оно што су урадили сви просвећени народи. Могли би увести тајно гласање; и онда не би било ни чиновничког застрашавања, нит подмићивања, јер нико неби знао, ко је за кога гласао и онда не би било нужде да узаконимо паприкаш и петице, те да се брукамо пред Европом.

Ал — опште тајно гласање, то је нешто о чему неће да чује ни најслободоумнија мађарска странка, јер се боји — да би немађарске народности дошле до уплива. Зато нек остану дугачки срезови . . . начин избора као нигде у Европи и паприкаш петица. Но да, мал не заборависмо. У том новом законском предлогу стоји и то, да ће избор бити незаконит, ако је изабрани посланик у својим програмним говорима дражио бираче против неких установа, закона и народности. Хм! Дали ће се ово последње употребити и за оне, који нас у својим програмним говорима крсте непријатељима државе, које треба још већма притиснути уз дувар“ — или? — идемо да видимо.

На крају велимо само толико. Ми смо већ много дочекали, држимо много и много за могуће, али се ипак надамо, да овај законски предлог о петици и паприкашу неће у данашњој форми ступити у живот.

Кр.

Поглед по свету.

— Његово Величанство краљ пошао је 17. јула из јутра из Кијева испраћен истим сјајним почастима, којима је дочекан. У Тули је он изашао да прегледа фабрику оружја и ту је дочекан са неописаним одушевљењем и ванредним почастима од стране грађанства Одавде је Његово Величанство краљ продужио пут у Москву, где је стигао у 6 часова. Његово царско Височанство велики кнез Александровић генерални губернатор Москве дочекали су Њ. В краља најсрдачније, па затим поздравили најљубавније краљевског намесника и г. председника министарства, а непрегледна војничка и грађанска пратња предусрела је краља са дирљивом предношћу. Њ. В. краљ прегледао је са великим кнезом Сергијем почасну чету, па затим, док је војна музика свирала српску химну, примао је рапорте од команданата, а од општинског председника Москве со и хлеб. После тога, пошто су му представљени генералитет и највиша грађанска власт, Њ. В. краљ одвезао се са великим кнезом Сергијем за Кремл где га је дочекала Њено царско Височанство велика кнегиња Јелисавета Феодоровна са свитом. Њ. В. краљ ручао је тога дана код великога књаза, а по ручку одвезао се са великим кнезом, великом кнегињом и сјајном свитом у варошку башту крај реке Москве, одакле је посматран необично леп ватромет на реци. За то време свирале су две војне музике, певали су хорови, а богато искићена варош светлила се у мору пламенова. Власти и народ утркују се у данању израва своје радости и свом одушевљењу. Њ. В. краљ послао је Њ В. цару из Кијева депешу благодарећи му на усрдном и симпатичном дочеку који је

ЛИСТАК.

ЈЕДИНИ ОБЕШЕЊАК.

Прерађено.

Добри мој домаћин, послао беше по мене кола на оближњу станицу, а и шогор му ишао самном. Он ми је показивао и тумачио значајности предела, којим иђасмо.

За то време су брзо јурила четири коња, вукући малена кола по ономе шуштећем песку, а кочијаш, који имађаше право српско лице, весело је пуцкао дугачким бичем својим.

— Добродушно лице има овај кочијаш! рекох своме сапутнику.

— Ретко поштен човек је овај Јован. Могао бих да му поверим и свој живот. Оличена чистота је тај човек. Већ 28 година како је код мене.

— 28 година! рекох зачуђено. То је по себи довољна сведоџба. И непрестано је код вас?

— Само са малим прекидом; док је седео у затвору.

— А шта је радио у затвору?

— Робио. Али само четир године. Измолили смо милост за њ.

— А зашто и како је доспео тамо?

— Због убиства.

Моје лице се наоблачи. Мој пратилац то примети па се пожури, да ми исприча и оно даље.

— Јован је врло доброг срца. Право је јагње. Али га вино ђаволом начини. Наиђе на њ несрећа. Приликом једне туче у крчми удари по слепом оку свог друга Гавру. . .

На то се окрене Јован и рече:

— А тако сам га волео, благородни господине, као свог рођеног брата. Али он је био крив, натицао се самном.

За тим код куће показивала ми домаћица све. Пријатна женица. Толико и тако је знала да ми прича о сваком своме цвећу, да бих је и гладан и жедан цео дан слушао.

— Али глете овај цифрасти шаш. Колики је то бокор, па ипак колико струкова, толико облика, ни један не личи другоме.

— Чудновато. Ја то не узедох до сада на ум. А преокренуће ми теорију о људма. Код људи баш цифрашаг чини сличним лица свију.

— Не мудрујте . . . него боље погледајте ми дињe.

— А-а! Врло су лепе! Вртар ваш мора да је вешт.

— То је чудо од човека, мој господине... ретко поштен момак . . . Тако га поштујемо, као да је члан породице. Од детињства је код нас. Овде је одрастао, отац га и оженио. . . али боље да га није ни женио . . .

— А што? Ваљда му је млада неваљала?

— Јест, рече мирним лицем. Тако је неваљала била, да ју је — заклао.

— Шта ради? Заклао своју младу?

— Заклао — јер га је осрамотила. Заклао је, па онда је оплакивао у апсу. Још и сад се често повуче под оно дрво, где је пре тога с њоме заједно седио и гласно плаче, да се чује по свом перивоју и на далеко уђутка све тице певачице

О, ретко је добро срце, што га има „браца Паја.“

— Али госпођо . . . путем сам чуо, да је и кочијаш убица.

— О, кочијаш? Тога не дирајте. И кочијаш је врло поштен човек.

— Верујем . . . али је врло чудновато, госпођо, да овде сваки поштен човек почиње са убиством.

— Дабоме да је смешно . . . . и да сте ви сад новинар какве стране државе, могу да замислим, какве грозне би чланке писали о Србима, где убиство, као особита вештина, води к поштењу. Док на против, као Србин . . .

— Као Србин, врло добро могу да разумем то. Има, може бити убица, који су поштени људи, које можемо и да љубимо.

За тим сам за ручком даље расправљао о овој теми са домаћином.

— Ипак је лепо, да код вас тако дуго служе слуге. Ништа тако не хвали газду, као то!

— Не увек газду, господине мој. Верујте ми, да већином хвали то слуге. Бар моји момци су сви ваљани од главе до пете. За двадесет година имао сам једног јединог обешењака, ког сам морао да отерам.

— А шта је скривио?

— Правио је многе сплетке. Вечито је износио којешта на друге.

Кад сам се идућег дана опраштао са својим драгим домаћинима, седео је један убица питома лица на боку, а други убица пак кидао је поједине цветове за мене . . . и кад би год исчупао коју ружу, он би је гледао оком пуним саучешћа, као да жали, што мора да је исчупа, јер . . . ко зна . . . можда то боли или ружу, или жбун . . .

Милован.

нашао на своме путу у Русији. Цар је одговорио депешом, како се нада да ће краљ и даље бити задовољан својим путем и да ће за цара бити право задовољство, да га види у својој средини. Здравље Њ. Вел краља изредно.

— Од како су Пољаци ступили у тешње односе са немачком либералном странком у Аустрији, од то доба отуђују се они све више од других словенских народа, нарочито од заступника чешког народа. Пољски лист „Час“ осудио је ових дана поново политику и цео народ младочешке странке, а „Народни Листи“ одговарају „Часу“ да младочешка странка не може усвојити савете његове, јер би се Младочеси у том случају одрекли досадашње снаге и значења чешког народа. Сама свест да Чеси имају милијуне браће у Европи, то је већ једна важна морална припомоћ. Важност Чеха и Пољака расла је увек кад је исток био снажан, а падала је кад је он био слаб. Два главна темеља за садашњи развитак чешког народа су: неговање успомене на стародревну словенску цркву и на науку Хусову и негована ње братске солидарности словенских народа. Бити трабанти у немачком духу и интересу, — то никад не може донети користи чешком народу. Напослетку веле „Народни Листи“ да је Пољацима и Немцима лако да потчине своје националне интересе држави, кад они свега имају у изобиљу. „Али чешки народ стоји у том погледу са свим друкчије. Захтевати од чешког народа да он потчини своје национ алне интересе такозваним државним интересима, као што то захтевају Немци и Пољаци значи захтевати, да се чешки народ одрече самога себе и да се задовољи са једним срамним положајем и стањем стрпљивих људи. То ми нећемо никад учинити ни за љубав „Часу“ ни за љубав Немцима, па ни за љубав самој држави.“

ДОПИСИ.

Са гроба Јанча-капетана. По Врачевима. (Кога да бирамо место пок. проте Живковића за проту и за посланика саборског.) Смрћу проте Живковића настаће потреба да бирамо проту и посланика саборског. Када ће доћи до тих избора, о томе не ћемо да нагађамо. Главно ће бити: Кога да бирамо. Ми не ћемо да износимо имена, али толико морамо већ сад нагласити, да ћемо све силе своје употребити, да изберемо проту, који ће бити достојан наследник упокојеним својим претечама: Арсеновићу и Живковићу. Исто тако ћемо прионути, да на сабор пошљемо свештеника, који ће нама и народу радом својим образ осветлати.

Слушали смо и сами од оне наше браће, који су покојном проти нашем одали потоњу почаст, да су неки виспрени лажни родољуби хтели већ оном приликом да их за своје намере капаришу. „Случајно“ су насртали на наше људе; „случајно“ су им ласкали; „случајно“ упозораваху на њихову тугу за протом и на свечан и бесплатан спровод; „случајно“ потегоше још ово и оно, да редовно заврше тиме, како ми изван Панчева треба да слушамо њихове славне људе, као што је — Каменко. Наша браћа проникоше у мах на што циљају те чанколизе, па им одшалише сасма по заслузи.

Шта хоће те продане душе? Зар они мисле, да ми не знамо ко је и какав је њихов Каменко и сви они око њега? Ми нисмо високоучени, али имамо здрав разум и непокварено срце српско, а те путевође уче нас, да се клонимо свега што потиче из књижарске кујне панчевачке. Ми тамо не тражимо себи нити примера нити савета. Учитеља и узоре као што је злогласни. Каменко, свештенике какав је њихов „раб“ поп-Лука, родољубе, какви су они жалосни Срби, што држе Каменка, покривају сва чуда и покоре, што их он чини — те ми не требамо.

Знамо ми, да ће ти фарисеји бацити своју мрежу и на наш Перлез и срез перлески. Али нека се сете, како су прошли о минулом избору за нар. црк. сабор. Пропали су срамно, јер је овде изабран сам **радикал**. Код нас ће заман ловити. А уздамо се у свест браће наша у срезу, да и они не ће подлећи сплеткама фарисејске дружине Каменкове.

Упознали смо ми добро све „врлине“ тих жалосних Срба. Знамо ми за што су некадашњи продавци бибера и сирћета отишли у „народне књижаре“ Умели су они врло добро да употребе прво време оног одушевљења, којим је наш дични Светозар покренуо народ у одбрану права народних. И панчевачки Каменко пренемагао се као родољуб, док није стигао свом идолу: златноме телету. Под фирмом „народних књижара“ прављени су с општинама пазари, који су ремек солидности. Има од таких пазара рачуна још по општинама, а штета би било да се изгубе. Они су најбоље мерило солидности и родољубља „браће“. Продавало се онда како се хтело. Народу се говорило, да треба помагати „народне књижаре“. А ови су то били само онда кад је народу требало натурити њихове производе, кад је народ требао да — њима плаћа. Ми се не сећамо, да су браћа у буди ком послу свенародном испомогли мало боље својим џепом, који су искључиво од народа пунили, како су већ они умели. Испод звучне фирме радило се по — каменковски.

Кад су „браћа“ тим путем лепо имање — стекли, онда збацише са себе и ону љуску талми-родољубља, и почеше у главу туђи и исмевати онај исти народ, са чије грбаче свој иметак — стекоше. Данас је и њима народ „руља“ и „паорија“ о којој не ће да чују, јер су доста — стекли, да могу живити — солидно. Но баш то показује, какви су од вавек били.

Ми то па и друге ствари нисмо заборавили. Овде и у околини познато је оно вајно друштво Каменково још од злогласне шпаркасе, која је и неке наше грађане осакатила на уложеној готовини.

Сећајући се свега, што из прошлости терети ту одређену дружбу, учиниће она најбоље ако остане на миру и не буде покушавала да са својим штићеницима народу досађује.

Сваке сигурности ради било би умесно, да се виђенији људи из протопопијата састану и о избору будућег проте посаветују. На том збору треба да буду заступљене све странке и сви друштвени слојеви. Нека се ту отворено проговори о томе, ко може бити биран, па онда нека се потражи кандидат, који ће истакнутим условима моћи одговорити. Прота је црквена поглавица својега народа у протопопијату, а не ове или оне странке. Ово се не сме изгубити из вида. Није ни бар мало умесно, да код избора проте једно место, овде Панчево, буде претежније од целог протопопијата. Избрани је у првом реду прота, онда и избор његов треба протопопијат да одлучује.

Сложимо ли се у избору проте, онда ће и избор посланика ићи лако. Ако пак Каменкови аминаши буду хтели какве своје „верне“ за проту и посланика пошто пото протурити, онда ћемо се огледати, па ко буде јачи.

За избор посланика не стрепимо. Но ако би данашњи силом-господари у општини панчевачкој славног поп-Луку — који је нама још од Тителa познат — или овоме равног назови-пастира хтели за проту наметнути, ми ћемо својим кандидатом показати народу, ко чува углед св. матере цркве и вере нам прадедовске, па ако и паднемо на избору против аминаша-чанколиза, наш пад биће победа, јер ће фарисејима у Панчеву здерати коначно образину, под којом су до данас говели својој саможивости, на штету цркве и народа.

То ћемо доказати, ако до тога дође. Каменко нек запамти, да перлески срез дише другим духом, него његови аминаши и лажи-родољуби. У нас су особе од његове сорте већ давно сваки кредит изгубиле. Зато им и довикујемо: у страну и себи руке!

Јанчић.

У **Сомбору**, 16. јула. — У вашем цењеном листу од 7. јула о. г. читалисмо у „допису из Сомбора“ оно неколико редака о тамошњој учитељској школи, те вас умољавамо да би имали доброту и ово неколико непристрасних речи, у погледу „црквеног појма и правила“, јавности предати.

Свакоме ће бити познато, да српским учитељима на вероисповедним школама поред наставе у прописаним предметима спада још у дужност и обучавати децу у црквеном појању, као и појати недељом и празником у храму божјем; те по томе се ученици учитељске школе поред осталих спрема за учитељски позив, обучавају још и у црквеном пјенију и правилу.

Наш народ ужива у нашем прекрасном пјенију а како и неби! Кад га је оно кроз толико векова челичило и очувало му веру прадедовску, та каква божанствена чувства осећамо у души нашој, кад нам се при св. богослужењу умилно, складно и побожно поји, ту ти одмах престаје шапутање, разговор и гуркање, те ти се сваки уживио у оне божанствене милозвучне гласе, по томе дакле, потпуно одобравамо оним општинама, које при избору својих учитеља узимају у особити обзир и знање црквеног појања и правила. — Да би дакле учитељски кандидати изнели из учитељске школе потпуну спрему и вештину у црк. пјенију и правилу, од преке је потребе, да је и онај, који је примио на себе ту свету дужност, да ученике у нашем прекрасном пјенију обучава и наставља, потпуно вешт, и да је природно обдарен добрим гласом како би приликом наставе могао, ма између стотине њих ученика, и најмање неправилности приметити и поправити.

Српска учитељска школа у Сомбору, све до скора, могла се поносити са својим наставницима црквеног пјенија; све до скора дичили су се Сомборци пред странцима, гледајући их, кад нам у св. храм дођу, како се заносе од милине, слушајући умилно, складно и вештачко појање из стотину грла; исто тако до пре неколико година добијао је и остали српски народ из сомборске учит школе, спремне и веште учитеље — појце. Но на вељу жалост и пропаст нашу, данас није више тако! Сад, у место да се дичимо с нашим пјенијем, а ми молимо Бога, само да нам ко не сврне у цркву, да не види на што смо сад спали; нити се ту зна правила ни реда, него, само што краће; та сомборске цркве поред учитељске школе, треба да су као неке вежбаонице у погледу појања и правила — као што је то од пре бивало, ту бар треба да се поји оним редом, како правило казује, па, кад се зна правило, онда је доцније лако — према околностима. Један, или највише два пара, који су нешто од својих рођака, или по манастири научили појати, поје редовно преко целе године, остали пак, по строгој наредби г. катихете: „узми кога, да те учи, ако хоћеш да не паднеш“ морају — а не пита од куд!!, да траже ко ће их учити. Питамо ми сад, знају ли школске власти за оваке грешне поступке у погледу појања?! Дакле г. катихета ће вући 1100 фор. плате, а кукавна деца ће од својих уста закидати па плаћати за учење појања, а опет да се бар користе, него сваки ти поји на свој начин, један вуче на једну а други на другу страну, а овамо у извештају све је лепо нарећано шта су ученици учили, па међу осталим на стр. 43. од 1890. г. вели се: и Херувимску песму 8. гласа; па за тим: Достојна 5. гл.; 8. гл. кратко и као „Возбраној“ т. ј. 8. гл. тако звано „дугачко“; па онда причасна: 3. гл., 7. гл. и као „Тон Деспотин.“ Од овде наведенога нико живи у Сомбору, од како смо упали у ту несрећу, да г. Борђошки предаје пјеније, није чуо, да је ма један од горе наведенога што отпојао, та о свему томе нема појма ни сам г. катихета, а камо ли његови ученици.

Ово, што овде наведосмо, рекосмо за то; што жалимо толику силну нашу младеж и њихове родитеље, који без своје кривице, на очиглед пропадају, а и да би они, којих се тиче, благовремено лека потражили, јер Христос Спаситељ вели: „Ако ти један уд смета целом телу, одсеци га и баци од себе, јер боље ти је да ти тај један уд пропадне, него да цело тело изгубиш“. **Један родитељ.**

Вести из места и са стране.

И опет хрватска култура. Читаоцима „Заставе“ биће познато, каквим је нитковским начином у Крижевцима у сред вароши, на месту на које се стиче васколика хрватска интелигенција тамошња, напао несретник Иван Бензон на одлична родољуба и ваљана Србина и главног уредника „Заставе“ г. Стевана Јовића, да би се тим начином осветио Србину, који брани Српство и народност против обести заблуделе нам браће-небраће Хрвата. Вредно ће бити, да се сазна, кад већ знамо и видимо, каквим се оруђем боре Хрвати, ко су ти јунаци те „стеклишке“, те велико-хрватске идеје, којом је један део Хрвата задахнут. Атентатор г. Јовића зове се правим именом својим Иван Капитељ Бензон (дакле прави велико-хрват?!) Јадно то оруђе бесомучних стеклиша хрватских рођено је у селу Враљцима, срезу сплетском у Далмацији. И тај јунак, који се усудио, да мучки нападне Јовића побегао је сутра дан из вароши — бојећи се зар судског и моралног гоњења. Но и хрвацки судови не показаше према том питкову ону енергију, каквом је ваљао бити гоњен. Кад је г. Јовић целу ствар пријавио полицији тада је полицијски начелник осудио Бензона на 20 фор. глобе или на 4 дана затвора и да се има после издржане казне за 24 сата уклонити из Крижеваца, али је оптужени Бензон апеловао против те пресуде и тако иста није извршена. Котарски је суд одредио рочиште одмах трећи дан, али судски послужитељ, који је требао уручити судску позивницу Бензону, „није истога нашао код куће“, ма да се вајни братац шетао пред очима чиновника судских по улицама крижевачким. Жалосно је одиста, ако су хрватски судови пали тако ниско, да и они терају партизанство. Котарски суд у Крижевцима није сватио у овај мах свој задатак. Ако је г. Стеван Јовић ваљан Србин, ако г. Стеван Јовић заступа према Хрватима ону мисао, какву ваља да заступа сваки поштен Србин према Хрватима, за то суд мора имати пред очима свој позив, мора поштовати највећу светињу наше заједничке домовине — закон, који не познаје народности, који не зна партизанство. И ми се надамо, да ће кот. суд у Крижевцима после моментане заблуделости и опет увидети, шта му је задатак, те ће несретник, који је мучки напао нашег главног уредника г. Стевана Јовића, добити своју заслужену казан, а г. Јовић своју сатисфакцију. Држимо, да ће се ово догодити у најкраћем току времена. Не буде ли то, мораћемо поверовати, да данас у оној земљи, којом управља бан Хедервари, нема више правде, нема више закона, већ да тамо самовласт игра своју улогу у највећој мери.

Свети Петар и политика. У „Обзору“ читамо од речи до речи ово: „Приповеда „Фигаро“, да је папа — у очи дана посвећена светому Петру, када је ватиканска базилика била у тминама, сишао до крипте, у којој почива задњи сан Галилејски рибар. Лав XIII. бацио се нице на гроб свога предшастника, који је као и он био Исусов намјестник. Остао је циела три сата, да слуша глас, који ће му проговорити из дубине. Исус и Петар нису се могли оприети доброј вољи папе, који хоће да доскочи невољама малих и слабих. Лав XIII. — каже се — дигао се са те подземне конференције чвршћи у својој мисли. Петар је утврдио свога брата“. По овом мора бити, да су политички изгледи у Европи врло траљави, кад и сам свети Петар већ мора да се баца на високу политику.

Трговина.

Нови Сад, 22. јула. Довоз ране на овдашњу житну пијацу никако да постане онакав, какав би требао да буде. Цена пшеници и осталом зрневљу знатно се изменила. Данас бележимо ове цене: Пшеница 9 ф. 40 н., наполица 8 ф 20 н., кукуруз 5 ф. 30 н., јечам 5 ф. 60 н., зоб 4 ф. 70 н. Све од 100 килограма.

На осталим пијацама било је такође неке промене, које ће доста знатно упливисати на оне, који марвом тргују. Цена масти и сланини пала је. Данас је била овака продаја:

Теоци 6—14 ф. по ком.
Јагањци 5—12 фор. по пару.
Свињи дебели 40—43 ф.
Свињи млади 38—40 фор.
Маст 50 фор.
Сланина 50 фор.
Све од 100 килограма.

Време је непрестано лепо, што веома користи жетви и вршидби. Данас се истина почело време мутити но то је добро дошло да се досадања запара мало ублажи. Данас је било у нашој вароши странаца више но иначе, знак, да ће кроз који дан трговина постати живља.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 22 јула у вече)

Будимпешта. Данас је разгледао корски командант босански баталијон и изјавио своје задовољство.

Вашингтон. Државни тајник изјавио је у погледу усељавања руских Чивута, да се то усељавање људи, који немају имања сасвим противи законима савезних држава.

Шербур. При банкету приређеном у почаст руском, грчком и америчком бродовљу напио је изасланик шербурски здравицу, у којој рече, да ће у претстојећем рату (?) Руси и Французи једни друге братски потпомагати.

Петроград. Руски листови поздравише најсрдачније долазак српскога краља Александра I.

Париз. Министар спољашњих послова известио је званичне кругове, да ће српски краљ тамо доћи 2. августа по ст. и бавити се инкогнито неколико дана у Паризу.

Букурешт. Универзитетски професор, сенатор Попи именован је за румунског министра просвете.

Петроград. Данас је стигао у Петроград с пратњом краљ Александар. На станици га је дочекао цар са свима мушким члановима царске породице и поздравише га веома срдачно. Пошто је промаширала почасна стража, претстављена је краљу депутација српске колоније у Петрограду. Српски посланик изашао је до Москве краљу на сусрет. Са жељезничке станице одвезао се краљ с царем у велику палату у Петерхофу, где је за краља удешено једно оделење за становање. Ту га поздрави царица са свима члановима царске породице а после тога се цар и царица удалише. У вече је стигла грчка краљица са ћерком, и онда је био заједнички породичан обед.

Најновије вести.

— Из Петрограда јављају, да је адмирал француске флоте Жерве добио велики крст Аниног реда; осим тога добише разне ордене још 3 официра француске флоте.

— Из Лондона јављају, да је досадани вођа ирски Парнел изјавио, да ће у јавној борби истрајати до крајности.

— Из Коњица у Херцеговини јављају, да је тамо од колере умрио сарајевски полицијски лечник др. Маканец.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место српске вероисповедне мушке школе I. и II. разреда у Српском Елемиру. Редовна је плата 400 фор. а. вр., слободан стан са баштом и зимњи огрев. У дужност му пада законом прописане предмете предавати као и у цркви леву певницу држати. Даље има 50 фор. за пероводство и годишње рачуне. Рок стечаја 11. август т. г. по старом календару. Жели се лична пријава.

1—3 **Црквено-школски одбор.**

За моју мешовиту трговину у Добрици, потребујем једног вредног млађег помоћника, који је у сељанској радњи с добрим успехом изучио.

1—3 **Д. Х. СТОЈАНОВИЋ.**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.